

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Sect. 1. An sit præceptum Diuinum sumendi Eucharistiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

quia altera sit ex iure consummandi sacrificium, quod acquirit, qui loco consecrantis succedit, & incipit consummare; altera vero non fit ad consummandum sacrificium, sed est solum sumptio sacramentalis, & prærequirit ieiunium naturale, sicut in Laico fumente vnam hostiam post aliam.

87.

Tertius casus est ad vitandam irreuerentiam.

Tertius casus, in quo potest absque ieiunio accipi Eucharistia, est, quoties oportet illam consumere, ad vitandam irreuerentiam, ut si periculum sit, quod deveniat in potestatem infidelium, vel hæreticorum, aut quod cõburatur, vel comedatur à brutis; tunc autem & à Sacerdote, & à Laico (inquit Vasquez) etiã non ieiunio, si nullus Sacerdos fuerit, sumi potest. Sed non video, quò spectet illa limitatio, si nullus Sacerdos fuerit; in illo enim casu, etiã si Sacerdos fuerit ieiunus, poterit dari Eucharistia consummenda Laico ieiunio, & rursus si addit Sacerdos non ieiunus, poterit dari laico non ieiunio; quamvis enim præsentem Sacerdote, non debeat Laicus ipse sibi sumere, sed de manu Sacerdotis, potest tamen Sacerdos tunc vel sibi sumere, vel Laico dare, prout voluerit.

DISPUT. XVI.

De præcepto sumendi Eucharistiã.

SECTIO I. An sit præceptum divinum sumendi Eucharistiã.

SECTIO II. Quas personas, & quando obliget hoc divinum præceptum.

SECTIO III. Vtrum debeat, vel possit dari viaticum illi, qui eadem die, ex devotione communicavit.

SECTIO IV. De præcepto Ecclesiastico communionis Paschalis, & annuæ.

DUPLEX potest considerari præceptum, alterum Divinum, alterum humanum; de utroque in hac disputatione dicendum erit.

SECTIO I.

An sit præceptum Divinum sumendæ Eucharistiæ.

I. Fundamentum sententia negantis.

NON pauci negant, dari aliquod Divinum præceptum suscipiendi hoc sacramentum; Alex. Bonaudent. Gabriel in Canon. lib. 87. Ferrar. Sylvest. quos refert Vasquez disp. 2.13. c.1. quam etiam sententiam tenuit S. Thom. in 4. dist. 6. q. unica, art. 2. quæstioncul. 2. & dist. 12. q. 3. art. 2. q. 1. Fundamentum potissimum est, quia eiusmodi præceptum nec sequitur necessariò ex institutione sacramenti, nec colligi potest ex alio capite: Non primum, quia effectus huius sacramenti est augmentum gratiæ, qui non est simpliciter necessarius ad salutem; ergo sicut alia sacramenta, quæ augent gratiam, non sunt necessaria ex Divino præcepto, sic potuit hoc non esse necessarium, sed institui ad maiorem abundantiam, & pro illis, qui ad maiorem sanctitatem aspirarent. Non etiam secundum, quia ex nullo loco scripturæ colligi potest talis necessitas præcepti; ergo absque fundamento adstruitur.

2. Contraria affirmans communis. Vasquez, Suarez.

Contraria sententia communis est, quam, mutato consilio, amplexus est S. Thom. in præsentia art. 1.1. Durand. Palud. Gabriel sibi etiam contrarius in 4. dist. 9. quæst. 1. artic. 2. Rossensis, Caietanus, Ledesma, uterque Sotus, & alij quos referunt & sequuntur Vasquez ubi supra cap. 2. & Suarez in præ-

senti, disp. 69. sect. 1. & eam tenent Recentiores communiter.

Pro hac sententia possumus (ni fallor) adducere meritò Augustinum, Epist. 118. ad Iulianum, c. 1. ubi probat suavitatem, & facilitatem legis Evangelicæ ex eo, quod Christus paucissima, & facillima præcepta iniunxerit, sublati innumeris illis Moisaicæ Legis præceptis; inter præcepta autem paucæ & facilia à Christo imposita numerare videtur præceptum hoc suscipiendi Eucharistiã. Sic enim ait: *Primo itaque tenere te volo, quod est huius dispensationis caput, Dominum nostrum Iesum Christum, sicut ipse in Evangelio loquitur, leui iugo suo nos subdidisse, & sarcina levi. Unde sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit, sicut est Baptismus Trinitatis nomine consecratus, Communicatio corporis, & sanguinis ipsius, & si quid aliud in Scripturis Canonice commendatur, exceptis, quæ servitutem populi veteris pro congruentia cordis illarum, & Prophetici temporis onerabant, quæ & in quinque libris Moysi leguntur, in quibus verbis Augustinus non loquitur de mera institutione Baptismi, & Eucharistiæ, sed de præceptis eorum sacramentorum; assert enim ea solum ad ostendendam facilitatem legis Evangelicæ, in qua Christus paucissima, & facillima præcepta imposuit. Hoc autem ipsum clarius declarat in verbis immediate sequentibus, ex quibus apparet, ipsum solum loqui de præceptis, quorum aliqua paucæ, & facilia dixerat in Scriptura commendari; de aliis vero subdit: Illa autem, quæ non scripserunt, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia aluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri; sicut quod Domini passio, resurrectio, & ascensio in celum, & adventus de celo Spiritus sancti, anniverfaria solemnitate celebrantur; & si quid aliud tale occurrerit, quod servatur ab universa, quacumque se diffundit, Ecclesia. Alia vero, quæ per loca terrarum, regionesque variantur, sicut est, quod alij ieiunant Sabbato, alij vero non; alij quotidie communicant corpori, & sanguini Domini, alij certis diebus accipiunt; alibi nullus dies intermittitur, quo non offeratur; alibi Sabbato tantum, & Dominico; alibi tantum Dominico; & si quid aliud huiusmodi animadverti potest; totum hoc genus rerum liberâ habet observationem; nec disciplina vlla est in his melior gravi prudenti; Christianam quam ut eo modo agat, quo agere viderit Ecclesia; ad quamcumque forte devenierit. Ecce Augustinus clare distinguit inter communionem, & inter usum communicandi diebus Dominicis, vel singulis diebus illam dicit esse ex præcepto Divino; hunc vero, ubi est illa obligatio, esse ex præcepto humano: supponit ergo, inter Christi præcepta vnum fuisse de communionem corporis, & sanguinis sui.*

Ex scriptura duo loca afferri solent ad id probandum. Primum est ex c. 6. Ioannis in illis verbis: *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quæ verba licet aliquando explicari soleant de manducatione spiritali; hoc tamen non excludit, quin possint etiam, & debeant principaliter intelligi de manducatione sacramentali; cum communi Theologorum notavimus supra disp. 3. sect. 2. & deinde videtur ex Concilio Trident. sess. 13. c. 2. ubi verba sequentia: *Qui manducat me, & ipse vivet propter me;* adducuntur, & intelliguntur de manducatione sacramentali: in eodem ergo sensu debent intelligi verba præcedentia; atque ideo debent continere ad minus necessitatem præcepti.

Secundum

Secundus locus est Luc. 22. & 1. ad Cor. 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, in quibus continetur præceptum Christi non solum ad Apostolos præsentibus, sed ad nos omnes, faciendi id, quod ibi factum erat. Cum ergo ibi non solum facta fuerit consecratio, & oblatio à Christo, sed etiam sumptio ab Apostolis non sacrificantibus, consequens est, ut eiusmodi etiã sumptio præcepta fuerit à Christo mandare fieri in Ecclesia id totum, quod tunc factum fuerat.

Responderi primo potest ex Caietano in præfenti, art. 11. in illis verbis non contineri præceptum sumendi Eucharistiam, sed sumendi eam in memoriam passionis Christi, hoc est, commemorandi Christi passionem, si Eucharistiam fumimus; quem solum sensum videtur exprimere Ecclesia in Canone, dum illa verba paulo aliter profert: *Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis.*

Hæc tamen responsio refellitur primo ex Trid. sess. 13. c. 2. ubi ex illis verbis dicitur, quod Christus *illis sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem donec ad indicandum veniat.* Quod quidem ipsa Christi verba satis expriment: nam qui præcipit, ut fiat aliquid festum in memoriam, vel honorem alicuius sancti non præcipit solum conditionate, quod scilicet, si fiat, fiat in memoriam illius sancti, sed præcipit absolute, quod fiat. Secundo, quia si præceptum solum esset conditionatum, non esset præceptum etiam Sacerdotibus offerendi absolute hoc sacrificium, sed solum conditionem, si offerant, offerendi in memoriam Christi. Tertio, quia in hoc casu non potuit aliter præcipi illa commemoratio passionis, nisi præcipiendo ipsam sumptionem: nam qui sumit, non debet habere actum reflexum, quo ordinet illam sumptionem ad commemorandam Christi passionem: imo regulariter rustici, omnes & indocti hoc ignorant, cuius sumptionem Christus instituit, & ordinavit ad significandam, & representandam suam passionem; vel nullum ergo præceptum imposuit, vel fuit præceptum sumendi sacramentum. Nec oportet, quod Ecclesia totius præcepti vim exprimeret in Canone, in quo solum voluit excitare fideles ad recordationem passionis Christi; & ad hoc sufficit ille sensus conditionatus, quem etiam expressit Paulus, cum dixit: *Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis.*

Secundo respondent alij, præceptum illud imposuit fuisse Apostolis, & Sacerdotibus faciendi, quod Christus fecit, scilicet, offerendo, consecrando, & fumendo; quem sensum videtur etiam expressisse Ecclesia in Missa corporis Christi in illis verbis: *Quod in cena Christus gessit, faciendum hoc expressit in sui memoriam.* Habent ergo præceptum Christi Sacerdotes consecrandi, ut alij accipiant, si velint; non tamen habent alij præceptum accipiendi: sicut etiam Episcopus habet obligationem consecrandi Chrilma, & Oleum pro sacramentis Confirmationis, & Extreme vñctionis, licet alij non habeant præceptum suscipiendi ea sacramenta.

Hæc etiam responsio reicitur, primo, quia ad illos omnes dirigitur illud præceptum, qui sumptione ipsa commemorare possunt Christi passionem; hæc enim commemoratio non habetur, nisi ex illis Christi verbis: ergo illi soli possunt commemorare passionem, ad quos verba illa diriguntur. Possunt autem, & de facto commemorant non solum Sacerdotes, sed etiam Laici fumentes, ut testatur Paulus verbis supra adductis, *Quotiescūq; māducabitis panē hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis*, quæ vniuersalia sunt, & ad omnes fideles dirigitur. P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

gebantur; ergo verba etiam illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, non ad solos Sacerdotes, sed ad omnes fideles diriguntur; non tamen eodē modo ad omnes, sed iuxta munus singulorū, scilicet, ut illam actionē, prout ad singulos spectat, singuli facere debeant, Sacerdotes offerendo, consecrando, fumendo; Laici vero fumendo, utriusque in memoriam Christi.

Addere denique possumus rationem desumptā ex ipsa institutione, qua hoc sacramentum institutum est per modū cibi, & potus: nam sicut cibi necessarius est ad conservandam vitam materiale, quia medio cibo reparamus id, quod continua caloris actione deperdimus: sic cibi sacramentalis necessarius est ad reparandum id, quod continua fomitis operatione debilitatur. Sic enim Baptismus etiam, & Pœnitentia necessitatem afferunt, quia ille generationem, hæc curationem à lethali vulnere, vel morbo significant; quæ utraque necessaria est ad vitam, illa omnibus, hæc lapsis; & lethaliter vulneratis: non est autē minus necessarius cibus ad eandē vitam conservandā; ergo ipsa institutio sacramenti, quod esset cibus in vita spiritali, indicavit non esse sacramentū liberū, sed necessarium; sicut nec cibus corporeus est ex iis, quorū vsum liberū nobis natura reliquit. Quam necessitatem Confirmatio, vel Extrema vñctio non ostēdunt, quia illa solum significat vñctionē vtilem quidem ad melius luctandum, non tamen omnino necessariam ad luctam; hæc vero significat quidem medicinam, non tamen necessariā per se ad sanitatē, sed vtilem ad eandem sanitatem confirmandam, & tollendas reliquias morbi præteriti, quæ omnia non arguunt necessitatē simpliciter, sicut arguitur in cibo, sine quo vita conservari non potest; quā analogiā significasse videtur Christus illis verbis: *Nisi manducaveritis carnē Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quia vero hæc cibi necessitas ad vitam spiritualem cōservandam non poterat oriri ex natura vitæ spiritalis, sicut necessitas cibi corporei oritur ex natura vitæ corporeæ, oportuit, ut aliunde, & ab extrinseco oriatur, scilicet ex præcepto Christi, sine quo non esset necessarium hoc sacramentum ad conservandā vitam spiritualem; nam gratia habitualis semel accepta conservatur, quamdiu non expellitur per peccatum mortale, & affert secum ex lege Dei auxilia, quibus vitari possit per longum tempus omne peccatum mortale: quare si non fuisset præceptum huius sacramenti sumendi, non imitaretur cibum corporeum in necessitate suæ manducationis ad conservandam vitam. Ut ergo esset cibus necessarius ad vitam, debuit institui cum obligatione, & præcepto: quo præcepto posito, iam est ita necessarius ad vitæ cōservationem, ut sine ipso in re, vel in voto vita spiritalis cōservari non possit. Quamvis ergo totum hoc non arguat in Eucharistia necessitatē mediæ ad salutem, vel etiam ad perseverantiam, aut ad cōservationem gratiæ, ut probauimus supra disp. 3. sess. 2. arguunt tamen necessitatem præcepti, quæ sufficit ad hoc, ut cibus hic non sit minus necessarius in vita spiritali, quam cibus corporeus ad vitam materiale.

Restat difficultas communis contra hanc sententiam ex eisdem Christi verbis, ex quibus Eucharistiæ necessitatem probauimus; quæ quidem, si aliquid probant, videntur probare obligationem, & necessitatem sumendi utramque speciem; de utraque enim dixit, *Nisi manducaveritis carnē Filij hominis & biberitis, eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis*; ergo vel concedendum est præceptum utriusque speciei, vel negandum est præceptum alterius.

Omissis variis interpretationibus, & responsionibus, quæ videri possunt apud Doctores infra art. 12. dum

10. Additur ratio de sumpta ex ipsa institutione.

11.

12. Restat difficultas ex verbis Christi.

13. Explicatur.

hic locus
huius videtur
poterit va-
riis inter-
pretationibus
apud Docto-
res.

probant, non esse obligationem sumendi calicem pro laicis, & Sacerdotibus non celebrantibus; verior sensus videtur, quem Suarez ibi cum aliis amplectitur, quod scilicet solum Christus significet obligationem comedendi, vel bibendi, ita ut illud, *nisi*, idem sit ac *si non*, ut habetur in originali Græco *εάν*, hoc est, sine hoc cibo, & potu non habebitis vitam in vobis, perinde ac si diceret, qui caret hoc cibo, & potu, non habebit vitam. Ex hoc autem non arguitur obligatio sumendi utrumque, sed solum obligatio non carendi utroque, seu non manendi sine illis: qui vero accipit hunc cibum, non dicitur esse sine illis. Sic enim dixit ille: *Sine Cerere, & Baccho friget Venus*, hoc est, sine utroque; sufficit enim Bacchus, ut non frigeat. Sic dixit Petr. Act. 3. *Argentum, & aurum non est mihi*, hoc est, neutrum habeo. Sic Isaia 55. *Emite absque argento, & absque ulla commutatione*, hoc est, nec cum argento, nec cum commutatione; in eodem ergo sensu dicitur: Qui fuerit absque hoc cibo, & potu, non viuet; hoc est, qui carebit utroque, qui nec cibum hunc comedit, nec hunc potum bibit. Qui scilicet, ut dixi, colligitur ex textu Græco, in quo dicitur: qui non manducat, & bibit, subintellecta iterum negatione more Scripturæ, hoc est, qui non manducat, & non bibit, seu qui habet negationem cibi, & potus. Colligitur item idem sensus ex verbis Christi, qui, ut ponderavit optime Concilium Trident. sess. 21. c. 1. ibidem satis clare ostendit, non esse utramque speciem ad spirituales vitam necessariam. Hæc sunt Concilij verba: *Sed neque ex sermone illo apud Ioan. 6. recte colligitur utriusque speciei communionem à Domino præceptam esse, utrumque iuxta varias sanctorum Patrum, & Doctorum interpretationes intelligantur; namque qui dixit: Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, dixit quodque: Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Et qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, dixit etiam: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et denique qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo; dixit nihilominus: Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. In quibus verbis Concilium simul probauit dogma, & dissoluit argumentum ex illis verbis desumptum, ostendens eorum sensum, licet aliqui quin multiplex esse potuisset, colligendum esse ex cõtextu, & ex eisdem verbis, in quibus ipse Christus aperte explicuit, non esse necessariam utriusque speciei communionem, sed alterius, atque adeo illum solum excludi à vita spirituali, qui utroque, scilicet, & cibo, & potu, careret. Cum ergo ex ipsius Christi verbis sensum habeamus à Trident. Concilio optime deductum, non est quod ad alias metaphoricæ, aut minus proprias interpretationes recurramus, de quibus vltra alios videri potest Alphonsus Salmer. tom. 8. in Euangel. tract. 24. in illa verba Ioannis.*

Conc. Trid.

Salmeron.

14.
Retorqueri
potest ratio
supraposita.

Vrgere autem potest aliquis retorquendo rationem illam supra à nobis propositam ex eo, quod hoc Sacramentum institutum fuerit per modum cibi, & nutrimenti, quod eo ipso videtur necessarium esse ad vitam materiale conferuandam. Hæc enim ratio retorqueri potest ad probandam necessitatem utriusque speciei: nam sicut cibum necessarius est, ita & potus ad vitam conferuandam; vel certe cibum etiam determinate necessarius est: ergo ex præcepto Christi non sufficeret calix solus absque specie panis: hoc autem non conceditur, sed altera species sufficere creditur, siue hostia, siue calix, ergo vel illa ratio nihil, vel nimium probat.

Respondeo tamen, illam rationem debito modo intellectam, vtilem esse: probat enim, sicut ad materiale vitam, nutrimentum aliquod necessarium esse, sic esse necessarium saltem ex præcepto ad vitam spirituale. Porro ad vitam materiale nec cibum determinate, nec potus determinate necessarius est in rigore loquendo: sunt enim cibi aliqui ita humidissimi, ut pro cibo, & potu supplere possint; sicut & contra sunt aliquæ porciones tales, ut sine alio cibo possint per longum tempus vitam alere. Nam potus in presenti non accipitur ita stricte, ut accipi solet in lege ieiunij Ecclesiastici, cum dicimus, potum non soluere ieiunium: tunc enim potus significat eum, qui fit ex aqua, vino, & similibus; non tamen comprehendit potum lactis, vel iusculi, & multo minus potum sanguinis, qui omnes essent contra legem ieiunij, ut constat. At vero in presenti certum est, potum accipi in latiori significatione, cum sermo sit de potando sanguine, & loquendo de eiusmodi potu, non est dubium, quod sint aliqui, qui absque alio cibo possunt sufficienter nutrire, prout de facto infantes lacte solo nutriuntur, & alij possent confici potus, qui & nutrire, & roborare possent absque alio cibo. Vnde retorqueri potest argumentum; quia cum sermo sit de pretiosissimo cibo, & potu, corporis, & sanguinis Christi, non potuit ex institutione ipsa argui necessitas utriusque speciei, sed alterius, ad vitam spirituale, cum in nutrimento etiam materiali repenatur cibum impediens necessitatem potus, & potus etiam impediens alterius cibi necessitatem: arguitur tamen necessitas alterutrius speciei, quia vita absque nutrimento diu consistere non potest.

SECTIO II.

Quas personas, & quando obliget hoc
Diuinum præceptum.

DE paruulis, & amebus, qui numquam habuerunt rationis vsum, certum est, non obligari hoc præcepto, ut definitur in Trid. sess. 21. c. 4. & can. 4. De amebus autem, qui ante amentiam voluntatem habuerunt explicitam, vel implicitam huius Sacramenti, quomodo, & quando possint illud accipere, diximus supra disp. 13. sect. 3. & ex ibi dictis constat, esse obligationem dandi Eucharistiam eiusmodi amebus in articulo mortis, quando non est periculum irreuerentia, & probabiliter creditur, quod sint in statu gratia. Cum enim ipsi ante amentiam implicate saltem illud Sacramentum petierint per professionem Christianæ religionis, eo ipso acquiescerunt ius, ut Ecclesia debeat illud non negare: sicut aliis, qui habet rationis vsum non potest negari, nisi aliqua specialis ratio negandi intercedat. Vide etiam quæ ibi diximus sect. 4. de Viatico dando paruulis, vel aliis, quando dubitatur de eorum capacitate. Difficultas potest esse de non baptizatis, an obligentur præcepto Diuino Eucharistia, ita ut peccent specialiter contra illud. Ratio dubitandi est, quia ante Baptismum non magis sunt capaces huius Sacramenti, quam aliorum: ergo sicut non obligantur tunc præcepto Cõfessionis, ita neque Eucharistia. Sicut enim non peccant contra præceptum ieiunij, vel obseruationis festorum in eo statu, licet debeant venire per Baptismum ad Ecclesiam, qua obligentur: sic licet debeant baptizari, & tunc debeant communicare, non tamen peccat contra illud præceptum antequam baptizetur. Sic etiam qui vouit Religionem, peccat contra votum, si non ingreditur eam, non tamen peccat contra præcepta Religionis, aut contra votum Paupertatis, Castitatis, & Obedientia, quamdiu non est